

חיי דעת

לימודי דעת
LIMUDEI DAAT
ללמוד • לדעת • להתקדם

ההלכה השבועית מבית לימודי דעת | מרכז ללימודי הלכה

בגליון השבוע

מלאכה שנעשתה ע"י יהודי בשבת

אין ללמוד הלכה למעשה מתוך גליון זה. בכל שאלה יש להוועץ במורה הוראה.

עלון מס' 60

חיי שבת

אדם ששכח לרגע ששבת היום והדליק את האור, האם מותר להשתמש באור זה?

בגליון הקודם למדנו שעיקר ההלכה כרבי יהודה שאף אם נעשתה המלאכה בשוגג אסור להנות ממנה בשבת זו אלא רק לאחר צאת השבת. ורק בשעת הצורך יש להקל כרבי מאיר שמותר לכולם להנות מזה אף בשבת זו.

ומשום כך, בנדון שלנו אסור יהיה להשתמש בשבת זו באור שהודלק בשוגג, ורק במקום צורך יש להקל, אך בכל אופן יש לעשות שאלת רב אם זה נחשב למקום צורך או לא. [ואפשר שלספרדים יש להחמיר בזה ובכל כיוצא בזה כמבואר בגליון הקודם].

קילף ביצים זמן רב לפני הסעודה והלקר לבית הכנסת להתפלל, האם מותר לאכול את הביצים הללו?

בקילוף ביצים יש מלאכת "בורר", אמנם כשמקלפים סמוך לסעודה [כשיעור שיוצאים מבית הכנסת ללכת לסעודה (מ"ב סימן ש"ט ס"ק מ"ה)]. אי"ז אסור, משום שזה נחשב כדרך אכילה ולא כ"מלאכה".

ומשום כך, מי שקילף ביצים זמן רב לפני הסעודה (וכן אם עשה זאת סמוך לסעודה אך יצא מביתו להתפלל וכדו'), עבר על איסור

בורר, ובמקרה הרגיל שאם זה נעשה בשוגג נעשה, אסור לאכול את הביצים הללו בשבת זו, אמנם לאחר שבת מותר לאוכלם. (עיין ביאור הלכה סימן ש"ט סעיף א' ד"ה הבורר וכו').

חימם אוכל שיש בו רוטב ע"ג הפלטה האם מותר לאוכלו?

חימום אוכל ע"ג פלטה ממש אסור בין אם יש בו רוטב ובין אם הוא יבש. אמנם, ישנה אפשרות לחמם אוכל יבש, ע"ג סיר שיש בו תכולה העומד על הפלטה. אך כל זה באוכל יבש, אבל אוכל שיש בו רוטב, אם הרוטב קר לכו"ע אסור לחממו אפי' ע"ג סיר. ואם הרוטב עדיין חם קצת, לשיטת הרמ"א מותר לחממו והשו"ע אוסר אף בזה.

ואם חמם אוכל שיש בו רוטב באופן האסור, הדין כנ"ל בשאלה הקודמת שאם נעשה בשוגג אסור לאוכלו בשבת זו, אבל לאחר השבת מותר. ובמקום צורך יש להקל לאוכלו אף בשבת זו, ויש לעשות שאלת רב מהו "מקום צורך" לענין זה.

הגיע לביהכ"ס וגילה שיש בכיסו "טישיו" האם יכול להשתמש בו?

כמובן, אנו עוסקים בשאלה בו אדם עבר בדרכו במקום שאין בו עירוב, או שאינו סומך על העירוב שם.

בביאור הלכה (סימן ש"ח סעיף א' ד"ה אחת וכו') הביא בשם ה"חיי אדם" הרוצה לומר שכל איסור ההנאה מדבר שנעשה בו חילול שבת, זה רק במלאכה שעל ידה נשתנה הדבר מכמות שהיה מקודם, כגון בישול, או בורר שהופרדו האוכל והפסולת אחד מהשני, והוא רוצה להנות משינוי זה. אבל במלאכת "הוצאה" שלא השתנה הדבר כלום ממה שהיה, אלא רק העבירו אותו דרך מקום שאסור בהוצאה, אין איסור להשתמש בדבר ולהנות מהמלאכה שנעשתה. אולם אף החיי אדם לא הסכים לפסוק כן להלכה, וכתב שיש להחמיר באיסור תורה.

ואם כן עולה לנו, שאיסור הוצאה שווה לשאר מלאכות שאסור להנות מהם כשנעשו באיסור בשבת, אמנם יש לחלק בזה בין המקומות בהן עבר אותו אדם בדרכו לבית הכנסת. שאם אמנם עבר דרך רשות הרבים האסורה בהוצאה מדאורייתא, יהיה הדין כמו שכתבנו בשאלות הקודמות שאם נעשה בשוגג בשבת זו אסור להנות ולאחר שבת מותר, ורק במקום הצורך יש להקל להשתמש בזה אף בשבת עצמה. אבל אם עבר דרך "כרמלית" האסורה בהוצאה רק מדרבנן, אם זה נעשה בשוגג יש להקל שמותר לכולם להשתמש בזה אפילו בשבת זו. [כפי שנתבאר בגליון הקודם שבאיסורים

הלכות שבת - המשך

הדין הוא שמותר לאוכלם, משום שיש כאן רק איסור מדרבנן ובאיסור דרבנן בשוגג אנו מקילים כדעת רבי מאיר שמותר לכולם לאכול אפילו בשבת עצמה.

בגליון הבא:

• **אדם שאינו שומר תורה ומצוות שעשה מלאכה האסורה בשבת, האם נחשב הדבר כנעשה בשוגג או כנעשה בזיד?**

• **מה הדין כשילד קטן הדליק את האור בשבת, האם מותר למבוגר להנות מזה?**

• **באופן שנעשתה מלאכה בשבת שהדין הוא שאסור להנות ממנה עד מוצאי שבת, האם צריך לחכות עוד זמן "בכדי שיעשו"?**

מקום צורך, שתלוי כמה הוא זקוק לזה וכמה רמת הצער שתהיה לו אם לא ישתה זאת, [וכן אם לא יכול להשיג תמצית משכן וכדו']. ובכל אופן יש לעשות שאלת רב.

פירר לחם או שאר מיני מאפה

"פומפיה", האם מותר לאוכלם?

בפירור לחם או שאר מיני מאפה אין איסור בשבת, משום שאיסור מלאכת טוחן שייך רק בדבר שעדיין לא נטחן מעולם, אבל דבר שכבר נטחן כלחם שנעשה מקמח אין איסור לטוחנו שוב [- אין טוחן אחר טוחן]. (רמ"א סימן שכ"א סעיף י"ב)

אולם, כל זה אם מפרר ביד או בשאר דברים שאין רגילות לפרר בהם, אבל אם מפרר בכלי המיועד לזה אסור (שו"ע סימן שכ"א סעיף י', וביאור הלכה סעיף י"ב ד"ה לפרר לחם), מפני שזה כעובדין דחול.

ובאם עבר בשוגג ופירר את הלחם וכדו' בפומפיה שהיא כלי המיועד לזה,

דרבנן שנעשו בשוגג אנו מקילים כדעת ר' מאיר המתיר לכולם להנות מזה אפילו בשבת עצמה].

אדם שטעה בסדר הכנת ה"תה" ושפך מים חמים ישר על עלי התה האם מותר לו לשתותו?

עלי "תה" נחשבים לקלי הבישול [מאכלים המתבשלים בקלות], ומשום כך אפילו לא שפך עליהם מים מהמיחם ממש, אלא ששם אותם בתוך כלי שני [המיחם הוא כלי ראשון והכוס שנשפכו אליה המים מן המיחם היא כלי שני], ג"כ עבר על איסור בישול, משום שקלי הבישול מתבשלים אף בכלי שני.

ולכן אסור לשתות כוס תה זו בשבת, ואף מקום צורך לא נראה ששייך בזה שהרי יכול בקלות לעשות כוס תה חדשה. ורק אם לא נשאר לו כלל תמצית תה שייך לדון אם יש בזה

מרכז למודי דעת

מהיום תוכל לשלב למודי הלכה בתוך סדר היום העמוס שלך. הצטרף עוד היום לשעורי ההלכה מבית למודי דעת הנשלחים לאלפי בתים בארץ ובעולם ומביאים את הלומד לרמה גבוהה בידיעת הלכה.

- תכנית לימודים ייחודית המסייעת ללומד להגיע לרמה גבוהה בידיעת ההלכה.
- התכנית משלבת שיעורי הלכה כתובים הנשלחים בדיוור ישיר לבתי הלומדים, שאלות סיכום וחזרה, מבחנים תקופתיים, קשר עם רבנים ותעודה.
- שיעורים בהלכות: איסור והיתר, שבת, עירובין, נדה, מקוואות, חופה וקידושין, אבלות.
- למודי דיינות.
- הכנה מושלמת לבחינות ברבנות.
- מוכר לשנת שבתון

